

Hur fungerar jobbpolitiken?

Gotlands Tidningar den 10 april 2012

Har regeringens jobbpolitik levererat vad den lovade? Har de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar minskat ungdomsarbetslösheten? Den politiska debatten är resultatinkriktad. Regeringen vill kunna visa på effekter av den förda politiken. Oppositionen vill istället framställa politiken som ineffektiv. Det leder till en del snåriga debatter.

Våren 2006 var den svenska arbetslösheten ungefär 7,5 procent. Sex år senare har Alliansregeringen genomfört fyra jobbskatteavdrag, sänkt arbetsgivaravgiften för utvalda grupper och stramat åt a-kassan - och en hel del annat. Arbetslösheten våren 2012: Ungefär 7,5 procent. För oppositionen betyder utvecklingen att regeringens jobbpolitik har misslyckats. De borgerliga lovade ju lägre arbetslöshet! Regeringen har inte svarat helt övertygande på kritiken.

Plötsligt började Alliansen räkna antalet sysselsatta istället för att diskutera arbetslösheten i procent. I själva verket begår både regering och opposition misstaget att försöka utvärdera politiken genom jämförelser över tid.

Situationen på arbetsmarknaden i Sverige 2012 jämförs med situationen 2006. Men eftersom arbetsmarknaden påverkas av mycket annat utöver den förda politiken kan jämförelser över tid inte säga särskilt mycket om politikens effekter.

Effekten av en viss politik bör utvärderas genom att jämföra med hur det skulle vara om politiken vore annorlunda, inte genom att jämföra med hur det var förr. För arbetsmarknaden är det alltså relevant att fråga vilken arbetslöshet vi skulle haft utan alliansens många förändringar. Den jämförelsen blir med nödvändighet spekulativ. Men det är bättre att åtminstone ställa rätt fråga än att utvärdera politiken exakt men fel.

Om vi applicerar metoden på den svåra frågan - har jobbpolitiken fungerat? - kan konstateras att arbetslösheten efter finanskrisen föll tillbaka ganska snabbt. Tidigare har svensk arbetslöshet haft en tendens att bita sig fast på högre nivåer efter ekonomiska nedgångar.

Exakt vad det beror på är svårt att säga, men jobbpolitiken i sin helhet är inget självklart misslyckande. De senaste månaderna har dock arbetslösheten åter ökat, till stor del på grund av svag sysselsättning för yngre.

Med tanke på att arbetsgivaravgiften halverats för ungdomar under 26, är den utvecklingen en signal om att oppositionen har en poäng: Den sänkta arbetsgivaravgiften för unga tycks inte ha varit ett särskilt effektivt inslag i jobbpolitiken.

Många unga pluggar och söker jobb samtidigt, och svårigheten att hitta en bra överensstämmelse mellan vad arbetsgivaren och den sökande efterfrågar är i många fall ett större problem än vad arbetsgivaravgiften är när de väl kommit överens.

Finanskrisen blev inte den arbetslöshetskatastrof som många befarade, och regeringen har fått berättigat beröm för detta.

Men innan jobbpolitiken kan kallas en framgång måste regeringen lära av utvecklingen och förändra det som kan bli bättre - även om det innebär att oppositionen ges rätt på en del punkter.

Andreas Bergh

Välfärdsforskare, nationalekonom och liberal krönikör